

Gruppestørrelse - hørselshemmede

Et godt pedagogisk tilbud for hørselshemmede barn og elever er sterkt knyttet opp til størrelsen på den gruppen han eller hun er i. Dette henger sammen med muligheter for å følge med i det som skjer, støy og muligheter for å kunne kommunisere med andre.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 11.08.2015

Hørselshemmede er ofte helt avhengige av å se den som snakker, og eventuelt støtte seg på munnavlesning for å få med seg det som blir sagt. Dermed vil gruppestørrelsen og hvordan de er plassert, ha stor betydning. Hvis antall kommunikasjonspartnere blir for mange, blir det for vanskelig å henge med i samtalen

Å dele gruppen i barnehage eller på skolen er også et effektivt tiltak for å redusere støy. I tillegg til at lydnivået dempes, er en liten gruppe mer oversiktlig. Det gjør det lettere for personen med hørselshemming å kompensere for hørselshemmingen ved å bruke synet. I rom hvor det er personer med nedsatt hørsel, regnes all lyd som støy når den forstyrrer eller hindrer språklig samhandling og deltakelse. Det kan være småpratning og annen vanlig aktivitet i rommet, skyving av stoler på gulv, støy fra tekniske installasjoner, for eksempel fra ventilasjonsanlegg, støy fra korridoren eller lek utenfor, trafikkstøy med mer.

I barnehagen

Erfaringsmessig vil barn som har tilhørighet i mindre grupper, ha større utbytte av barnehagetilbudet, og de vil ha bedre trivsel og oppleve bedre sosial tilhørighet. Å være i en liten gruppe store deler av dagen er derfor et viktig organisatorisk tilretteleggingstiltak for hørselshemmede barn i barnehagen. Det er flere måter å gjøre dette på. For eksempel kan gruppen ha delt utetid. Man kan ta i bruk rom som er fysisk atskilt fra avdelingen, til å skjerme lek i små grupper.

Flere pedagogiske opplegg er utviklet med tanke på å bedre lydforholdene i barnehagen. Det finnes ulike måter å visualisere støynivået i rommet på. For eksempel kan ulike lydindikatorer henges på veggen i barnehagen for å vise lydnivået i rommet. (NAV hjelpemiddelsentral kan kontaktes for nærmere informasjon om slike indikatorer.) Barnehagens fysiske utforming har betydning for hvilke muligheter barnehagen har for å legge til rette for aktiviteter i smågrupper. I åpne landskap kan det oppstå betydelig støy, både lydmessig og visuelt. I slike lokaler vil deling i grupper ha liten effekt dersom alle fortsatt er innenfor det samme arealet. Åpne barnehager og såkalte «basebarnehager» har særskilte utfordringer i så måte. I slike omgivelser blir organisatoriske tiltak som skal sikre barnet gode betingelser for å delta og samhandle, av enda større betydning.

På skolen

For at elever med hørselshemming skal få tilfredsstillende utbytte av undervisningen, er det svært viktig at gruppestørrelsen ikke er for stor. Det er flere årsaker til dette. Elever med hørselshemming bruker i stor grad synet til å orientere seg, både i rommet og for å se hvem som snakker, og de er derfor særlig sårbare for auditiv og visuell støy. Muligheten for øyekontakt og munnavlesning er viktig for disse elevene for å sikre at de får med seg det som blir sagt av læreren og klassekameratene. Elever med nedsatt hørsel er ofte avhengige av nærhet til den som snakker for å få med seg mest mulig av samtalen. Dette er lettere å oppnå i en mindre gruppe.

Undervisning av hørselshemmede elever i åpne skoler kan være en særskilt utfordring. Her kan det være betydelig støy, både lydmessig og visuelt. I disse undervisningslokalene har det liten effekt å dele opp elevene i mindre grupper dersom alle fortsatt er innenfor det samme arealet. Det er i slike tilfeller spesielt viktig at det finnes muligheter til å skjerme gruppen med den hørselshemmede eleven. En måte å sikre gode lytteforhold slik at den hørselshemmede eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, kan være at eleven får undervisning eller arbeider med oppgaver i et mindre grupperom. Eleven bør i utgangspunktet få slik undervisning som en del av en liten gruppe. Eneundervisning bør være unntaket.

Vanligvis er varierende og fleksible arbeidsformer og gruppestørrelser positivt for elever. For hørselshemmede elever kan dette imidlertid ofte være problematisk. Stor grad av stabilitet kan derimot bidra til å skape et godt læringsmiljø og sikre at arbeidsro, samtaledisiplin og eventuell bruk av teknisk utstyr blir daglig rutine i gruppen. Dette fordrer god klasseledelse, noe som kommer alle elever til gode.

Klasseledelse

Opplæringsloven § 8-2 omtaler gruppestørrelse generelt og påpeker at gruppestørrelsen ikke må være større enn det som er pedagogisk forsvarlig. Dette må forstås som at gruppene ikke må være større enn at alle elever får utbytte av undervisningen. § 8-2 må ses i sammenheng med § 9a-1 og § 9a-2 som omhandler elevens skolemiljø. § 9a-1 fokuserer på at det fysiske og psykososiale miljøet må fremme læring, trivsel og helse. § 9a-2 spesifiserer at det må tas hensyn til elever med særlige behov.

Les mer om organisering i Veilederen Spesialundervisning